ఏకాంకిక:

అభ్యుదయం

శ్రీ వసంతరావు వేంకటరావు

పాత్రలు

డాక్టర్ సత్యనారాయణ, డి. యస్‌సీ.
జానకి —వాని సోదరి
లక్ష్మి —దాసి

[రంగస్థలం: ఆచార్య సత్యనారాయణగారి యింట్లో నున్న పరిశోధనాగారం ఆ గదినైనం చూచినవారికి ఆచార్య డొక బ్రహ్మచారి అని స్ఫురిస్తుంది. గది మధ్యనున్న బల్లపై తీవ్రంగా చేస్తున్న ప్రయోగాలకనువైన వివిధ వైజ్ఞానికోపకరణాలున్నాయి. బొంబులు, విమానాలు మొదలగువాటి నమూనాలు, చిత్రాలు విపులంగా నున్నాయి.

ఏబదియేండ్లు దాటిన ఆచార్యా సత్యం ఒక రసాయనిక సంవిధానాన్ని పరిశీలిస్తున్నాడు. తలుపు తట్టిన చప్పుడు.]

సత్యం: బాగుంది. యిదే విధం.

(రెండవసారి తలుపు తట్టిన చప్పుడు)

సత్యం: (తీవ్రంగా పరిశీలిస్తూ ఆనందంతో) ఆహా!

(యోచిస్తూంటే మూడవసారి తలుపుతట్టిన ధ్వని)

సత్యం: అమ్మ! ఇంత కాలానికి పూర్తి అయింది.

(గట్టిగా తలుపు తటిన ధ్వని విని)

సత్యం: ఆ! ఓహో! రా. రా.

(తలుపు తెరచుకొని లక్ష్మి ప్రవేశం)

లక్ష్మి: జానకమ్మగారు...

సత్యం: ఔనౌను. ఏమిటి లక్ష్మి?

లక్ష్మి: టీ త్రాగటానికి క్రిందకు వస్తారో, లేక ఇక్కడే పుచ్చుకొంటారో అని జానకమ్మగారు కనుక్కోమన్నారు.

సత్యం: జానకి వచ్చిందా?

లక్ష్మి: చిత్తం. స్టేషనుకద్ద మీరు కలుస్తారని చలిలో చాలసేపు తాళి, ఇంటి కొచ్చేరండి.

సత్యం: ఔకదా మనుకొన్నాను, పనితొందరలో మరచిపోయేను. జానకి యింటికి వచ్చేయగలదే!

లక్ష్మి: ఔనండి. కిందికొస్తారా టీ తెమ్మన్నారా అండి?

సత్యం: క్రింద చల్లగా ఉందిగా. ఇక్కడే త్రాగుతానని జానకితో చెప్పు. చూడు ఆమెకొక వార్త - శుభవార్త - చెప్పాలి. నా ప్రయోగం పూర్తయింది: ఫలించింది సుమా!

లక్ష్మి: అలాగునండి!

సత్యం: ఔను...నీతో చెప్పి ప్రయోజనం లేదులే; నీకేం బోధపడదు.

లక్ష్మి: చిత్తం.

సత్యం: ఇది నే గర్వించతగ్గ విషయమంటే నీకు బోధపడుతుం దనుకొంటాను. జానకితో చెప్పు.

లక్ష్మి: చిత్తం.

సత్యం: నా ప్రయోగం ఫలించిందని చెప్పడం మరవకేం!...ఆ...వద్దు; నీవు చెప్పొద్దు. ఆ పని నేనే చేస్తాను. నీవైతే గొడవ చేస్తావు...జానకి కూడా ఎంతో సంతోషిస్తుంది.

లక్ష్మి: ఈదినం ఆవిడేమీ సంతోషంగా లేరండి.

సత్యం: సంతోషంగా లేదూ? ఏం? నేను సంతోషంగా నున్నాను కానూ?

లక్ష్మి: ఔనండి. మూడేళ్ళక్రితం ఈరోజునే వాళ్ళబ్బాయి యుద్ధంలో పోయేరండి!

సత్యం: ఔను, లక్ష్మి. నేనదిమరచిపోయేను......కాని వీటి గురించి ఎవరు యోచిస్తూంటారు?

లక్ష్మి: ఆమె యోచిస్తూంటారండి.

[సైంట్ జాన్ ఎర్విన్ గారి 'ప్రోగ్రెస్' అను ఏకాంకికకు స్వేచ్ఛ అనుసరణము].

సత్యం: స్టేషనుకద్ద జానకిని కలియలేకపోవడం విచారకరమే కాని, నా ప్రయోగం చేసికొంటున్నాను, లక్ష్మి, ఆ!...పారిపోవు గూర్చి ప్రస్తావించకుంటే బాగుండును. చూడు, పోయిన వాళ్ళ గూర్చి బ్రతికున్నవాళ్ళంతగా యోచించడం మంచిది కాదు. ఇంతకూ జానకి స్త్రీ, తల్లి, పుత్రశోకంలో నున్న తల్లి...అదిట్టే పరిగణించకూడదు. అంతే. లక్ష్మి నా జయప్రదమైన ప్రయోగం గురించి ఇప్పుడు చెప్తే ఎట్లుంటుంది?

లక్ష్మి: ఉన్న దాని కన్న దుఃఖం యినుమడిస్తుం దనుకోనండి.

సత్యం: ఇక్కడకొచ్చి నా తోటే త్రాగమని చెప్పు. మ దూ! నా ప్రయోగం విషయం నేనే చెప్తాను.

లక్ష్మి: మంచిదండి. (వెళ్ళబోతుంది)

సత్యం: లక్ష్మి! స్టేషనువద్ద జానకిని కలిసికోలేక పోయినందుకు విచారిస్తున్నానని చెప్పు. దానితో కొంత దుంఖు తగ్గుతుంది. నేను చేస్తూన్న పనియొక్క ప్రాముఖ్యం తెలిసికొన్న తరువాత శాంతిస్తుందిలే, బాధ లేదు.

లక్ష్మి: (గుమ్మందాగా పోయి, వెనుతిరిగి) అమ్మగారు ఏమాత్రం సంతోషంగా లేరండి. ఆపద మరచిపోలేరండి!

(లక్ష్మి నిష్క్రమించగా, జానకిప్రవేశం)

జానకి: సత్యం!

సత్యం: వచ్చేవమ్మా, జానకీ! స్టేషన్ కి రాలేకపోయెను...

జానకి: ఏం ఫర్వాలేదులే. నీవు వస్తున్నావనుకొన్నాను—వస్తావన్నావు—చలిలో చాల సేపు వేచియున్నాను.

సత్యం: ఔనౌను. చాల విచారమే...కాని, పని తొందరలో నున్నాను జానకీ! కాంకి ఫలించింది సుమా! నాకు కావలసిన ఫలితం వచ్చింది. సరిగ్గానే సాధించిందే. దీనివల్ల కీర్తి ధనం కూడా సంప్రాప్తమౌతాయి. ధనికుడ నౌతాను. పైగా ప్రతిష్ఠ సంపాదిస్తాను. నా పేరు చిరస్థాయిగా ఉంటుంది. నా ప్రయోగం చక్కగా కొనసాగుతూన్నప్పు డనుకొన్నాను "ఫలప్రదంగా నా పని జరుగుతూన్నప్పుడు నేను కలిసికొంటానని జానకి నిజంగా అనుకోదు. ఇంతకు ఆమె ఏకాయెకి నిల్లు చేరుకోగలదు" అని రాలేదు సుమా. నాపని పూర్తి కావించేను. జానకీ, ఇంతవరకెన్నడు లభ్యంగాని అద్భుతఫలితాన్ని పొందేనంటే నమ్ము!

జానకి: అలాగునా?

సత్యం: నీ కేమీ ఆత్రంలేదే?

జానకి: నీ జయానికి సంతోషించేను కాని, అదేమిటో నీవు చెప్పందే!

సత్యం: నిజమే. రహస్యాలను అంతరంగంలో బంధించడం మంచిదని నా నమ్మకం. ఏవిషయమైనా చెప్పవలసిన అవసరం కలిగిన దాకా ఎవ్వరితోనూ చెప్పకూడ దని నా నియమం. ఈ ప్రయోగాలు నేను చేస్తున్నానని ఎవ్వరికీ తెలియదు—నాకుతప్ప. నూతన విషయాన్వేషణంలో జయంపొందడానికి మౌనమే ప్రధానం... అదేమిటో యిప్పుడు నీకు చెప్పరచ్చు జానకీ, కొన్ని కొన్ని భాగాలవిషయం ఇంకా రహస్యమే; ఏ ప్రభుత్వంనుండైనా యుక్తమైన మూల్యం వచ్చే దాకా అవి రహస్యంగానే ఉంటాయి.

జానకి: ప్రభుత్వం! అది ప్రభుత్వ విషయమా?

సత్యం: అలాగే అనుకోవచ్చు. మన ప్రభుత్వానికి ముందిస్తాను. సరియైన ధనం వారు ఇయ్యకపోతే అన్యప్రభుత్వాని కిచ్చివేస్తాను. నావంటివారిని మన ప్రభుత్వం చాల మందిని జారవిడిచింది. నా కొ భయం లేదులే. నా జాగ్రత్త నే పడగలను. ఇంతకూ, నే కనుగొన్నదేమిటో వారు తెలిసికొంటే గెంతుతూవస్తారు.

జానకి: నిజంగా?

సత్యం: తప్పక. దాని సంతగా విశ్వసింపలేనప్పటికి విధిగా వస్తారు. మొదటియుద్ధంలో టాంకు లుపయోగించినట్లు చేయడం ఎంతో కష్టమైంది; బలవంతంగా ఉపయోగించునట్లు చేయడం జరిగింది. లోహపుటోపీలు సైతమంతే! యుద్ధనాయకుల కెంత బ్రతిమాలుకోవలసి వచ్చిందో ఎరుగుదువా?...అయ్యో, క్షమించు, జానకీ! నీతో యుద్ధప్రసంగం చేసియుండకూడదు; అందులో బొత్తిగా ఈదినాన్ని...

జానకి: ఫర్వాలేదు, యుద్ధం గురించి కాదుగా?

సత్యం: కాదనకో.

జానకి: నీవు కనుగొన్న దేమిటి, సత్యం?

సత్యం: ఔను జానకీ! ఖులాసాగా మాట్లాడాని కొ విషయ ముంది.

(లక్ష్మి టీతో ప్రవేశించి)

లక్ష్మి: టీ తెచ్చానండి.

సత్యం: ఊ. సరే. అక్కడుంచు.

(టీ పళ్ళెని జానకీవద్ద సర్దుతుంది. సత్యం హర్షిస్తూ ఉంటాడు.)

జానకి: అంతా సరిగ్గా ఉందా, లక్ష్మి?

లక్ష్మి: ఉందమ్మగారూ. యుద్ధవీరుల స్తంభంమీద వేయడానికి మీరు తెమ్మన్న పూలగుత్తి నూరి తెచ్చేదమ్మా. వంటింట్లో పెట్టేను. దాని నిక్కడకి తెమ్మన్నారా?

జానకి: తెచ్చిపెట్టు. (లక్ష్మి నిష్క్రమిస్తుంది) టీ త్రాగు అన్నయ్యా?

సత్యం: వస్తా.

జానకి: రా, మరి.

సత్యం: ఒక్క నిమిషం.

జానకి: చల్లారిపోతూంది. రా వోయ్! వేగం!

స: ఆడవాళ్లెంత గడబిడ చేస్తారు! స్త్రీజాతి మహో ఆ సామాన్యం సుమా. జానకీ, ఒక పనికోసం పదిపనులు పాడుచేయడం. కృషి లేదు; ఏకాగ్రత లేదు; స్వార్థరహిత కర్మాచరణానికి సామర్థ్యం లేదు. అందుచేతనే విజ్ఞానంలో గాని, కళాసామ్రాజ్యంలో గాని ఉన్నతస్థాన మాక్రమించలేక పోతున్నారు. తలపెట్టిన కార్యమేదయినా కానీ, దానిని ఏకాగ్రచిత్తంతో సాధించు శక్తి లేదు.

లక్ష్మి: (ప్రవేశించి) ఇదిగోనమ్మా!

సత్యం: ఏమిటది?

జానకి: (పూలగుత్తి నందుకొని) వారి జ్ఞాపకార్థం యుద్ధస్మారకస్తూపంమీద వేయడానికి తెప్పించా నీ పూలగుత్తి.

సత్యం: మంచిది.

జానకి: టీ త్రాగి వెళ్తాను - నీవూ వస్తావా సత్యం?

సత్యం: రావాలనే ఉంది కాని, ముందుగా ఈ కార్యం పూర్తికావించుకోవాలి.

జానకి: సరే; కానీ, ఇదిక్కడుంచి నీవు పో లక్ష్మి. (లక్ష్మి వెళ్ళగా, అన్నవైపు తిరిగి) పూలు అందంగా నున్నాయి కదన్నయ్యా!

సత్యం: ఓ, చాల బాగున్నాయి...జానకీ, నేను కనుగొన్న విషయం.........

జానకి: మరి కొంచెం టీ కావాలా?

సత్యం: ఆ...ఆ...అరకప్పు. (టీ అందిస్తే త్రాగుతూ) నేను కనుగొన్న దానివల్ల యుద్ధవిధానంలో విప్లవం కలుగుతుందని చెప్పబోయేను.

జానకి: యుద్ధాలు లేకుండా చేస్తుందా?

సత్యం: యుద్ధాలు లేకపోవడమా? ఏమిటమ్మ జానకీ! అంత దుష్టకరమోగా మాట్లాడతావేం?

జానకి: ఆ విషయంలో నా కుతూహలం మెండు. ప్రపంచంలో అన్నిటికంటె నాకెక్కువ ముఖ్యమైనది యుద్ధవినాశం. ఈ యుద్ధం—ఈ సక్రమయుగక మారణహోమం—అంటే నావంటి యిల్లాండ్రెంత కలతచెందిరో తల్లులెంతో నీ వూహించలేవు. సత్యం! నా సంగతి చూడు. యుద్ధారంభంలో నా భర్త, పుత్రుడు ఉండేవారు; యుద్ధాంతరం...ఇద్దరూ లేరు. నే నిప్పుడే కాకిని కేవలం ఏకాకిని?

సత్యం: (అదరపాటుతో) యుద్ధంవల్ల నీకు తగిలిన దెబ్బల నెరుగక పోలేదమ్మా...వారి మరణం, తిన్మాలంగా భావ గతించడం.

జానకి: ఆయనవ్యాదయం భిన్నమైందంటే నమ్ము సత్యం! అట్లంటే అశాస్త్రీయంగాను, అసంగతంగాను కనిపించవచ్చును...నే నెందుకు మృత్యువుచే కరుణింపబడ్డాను కానా అని విచారిస్తూంటాను. ఏకాకినైన నాకు నిస్సారమైన ఈ జీవితం ఎందుకో?......

(21 వ పేజీ చూడుడు)

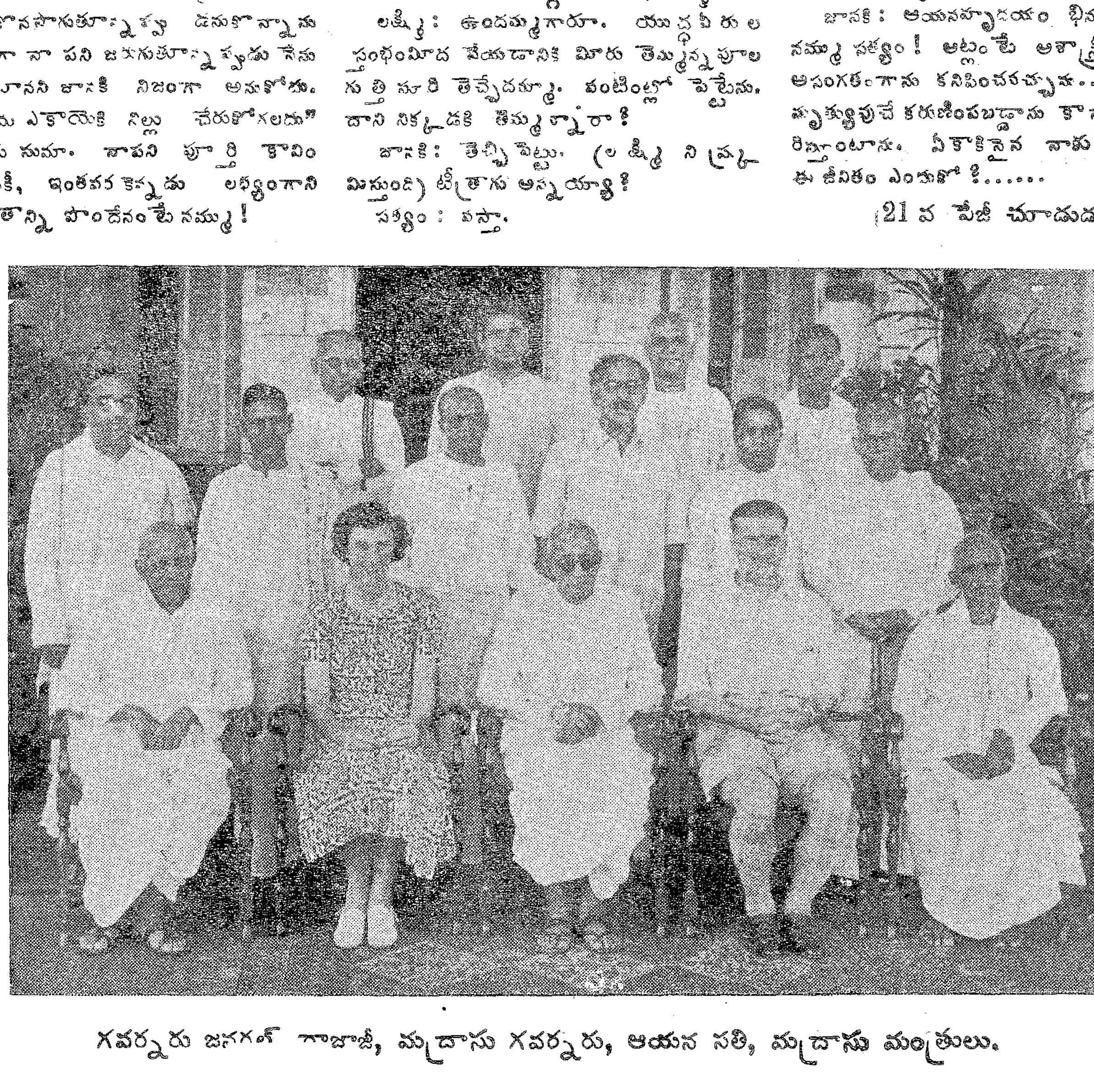

గవర్నరు జనరల్ రాజాజీ, మద్రాసు గవర్నరు, ఆయన సతి, మద్రాసు మంత్రులు.